

Nr 181.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fortsatt reglering av tillverkningen och avsättningen av potatismjöl; given Stockholms slott den 26 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att dels antaga härvid fogade förslag till förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 26 juni 1933 (nr 389) om tillverkning av potatismjöl dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Förslag

till

förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 26 juni 1933 (nr 389) om tillverkning av potatismjöl.

Härigenom förordnas, att förordningen den 26 juni 1933 om tillverkning av potatismjöl, vilken förordning gäller till och med den 30 september 1937, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 september 1940.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet *Pehrsson-Bramstorp*, anför:

Till främjande av avsättningen av potatis hava vissa statliga ingripanden skett under senare år. Genom förordning den 26 juni 1933 (nr 389) har sålunda tillverkningen och avsättningen av potatismjöl blivit föremål för en fullständig statlig reglering. Enligt sagda författning, vilken trätt i kraft den 1 september 1933 och gäller till och med den 30 september 1937, må tillverkning av potatisstärkelse (potatismjöl) annorledes än till förbrukning i eget hushåll icke äga rum utan tillstånd av Kungl. Maj:t eller den, åt vilken rätten att meddela sådant tillstånd av Kungl. Maj:t överlåtes. Närmare föreskrifter angående de villkor, under vilka tillstånd må åtnjutas, meddelas av Kungl. Maj:t ävensom, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande och i samband med tillståndets lämnande, av den, åt vilken rätten att lämna tillstånd må hava överlåtit. Tillsyn över efterlevnaden av denna förordning utövas av en utav Kungl. Maj:t därtill förordnad nämnd, statens potatismjölsnämnd.

I kungörelse den 15 augusti 1933 (nr 514) har Kungl. Maj:t utfärdat tilllämpningsföreskrifter till nyssnämnda förordning. Enligt dessa gäller bland annat följande. Tillstånd att vid viss anläggning bedriva sådan tillverkning, som avses i förordningen om tillverkning av potatismjöl (tillverkningslicens), meddelas av statens potatismjölsnämnd. Tillverkningslicens meddelas för tillverkningsår, som räknas från och med den 1 oktober till och med den 30 september nästföljande år. Den, som erhållit tillverkningslicens, är skyldig att under den tid licensen avser: a) vid tillverkningen uteslutande använda svensk potatis; b) vid inköp av potatis och försäljning av potatisstärkelse tillämpa den prissättning, som Kungl. Maj:t efter förslag av statens potatismjölsnämnd fastställer; c) underkasta sig de föreskrifter i avseende å leveranser och inköp av potatis samt tillverkning och försäljning av potatisstärkelse, som nämnden må meddela; samt d) därest nämnden så påfordrar, till av Kungl. Maj:t efter förslag av nämnden fastställt pris helt eller delvis ställa årstillverkningen av potatisstärkelse, ineliggande lager inbegripet, till förfogande för nämnden, med undantag dock för vad som erfordras till husbehov för tillverkaren och dennes potatisleverantörer; ägande nämnden därvid, så vitt angår ny tillverkning, påkalla leverans av otorkad vara. Härjämte

hava stadgats vissa skyldigheter för licensinnehavare i fråga om bokföring, skyldighet att tillhandagå med upplysningar m. m.

För tillverkningsåret 1 oktober 1936—30 september 1937 har Kungl. Maj:t i likhet med under närmast föregående tillverkningsår fastställt det pris, som innehavare av tillverkningslicens har att erlægga till leverantör för potatis, som inköpes för framställning av stärkelse och är av för fabriksändamål normal kvalitet. Detta pris skall under tiden 1 oktober—31 december 1936 utgöra 14 öre per hektoliter och stärkelseprocent samt under tiden 1 januari — 30 september 1937 14.5 öre.

Efter framställning av statens potatismjölsnämnd har Kungl. Maj:t den 2 oktober 1936 godkänt ett mellan nämnden och Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a. den 16 september 1936 upprättat avtal, avseende inköp och försäljning av potatisstärkelse under innevarande tillverkningsår. Den 13 november 1936 och den 16 februari 1937 har Kungl. Maj:t godkänt vissa av nämnden föreslagna ändringar i förevarande avtal. Avtalet, som godkänts av Kungl. Maj:t under förbehåll, bland annat, att i 10 § av nämnden gjord utfästelse vinner riksdagens godkännande, innebär, att föreningen inköper den mängd potatisstärkelse, som framställes enligt meddelade tillverkningslicenser å sammanlagt högst 200,000 deciton, med undantag för vad som erfordras till husbehov för tillverkare och dennes leverantörer.

Enligt 10 § åtager sig potatismjölsnämnden under förutsättning av statsmakternas godkännande att vidtaga eller föranstalta om åtgärder från statens sida, vilka bereda föreningen möjlighet att erhålla minst 29 kronor per deciton för den 1 oktober 1937 inneliggande lager av potatisstärkelse, dock med avdrag av 15,000 deciton. Dessutom åtager sig nämnden under angivna förutsättning och om avtalet icke skulle förnyas att vidtaga eller föranstalta om åtgärder från statens sida, vilka bereda föreningen möjlighet att erhålla ersättning för ränte- och lagringskostnader enligt i avtalet angivna grunder i avseende å inneliggande lager av potatisstärkelse, utom 15,000 deciton, under tre månader, räknat från och med den 1 oktober 1937.

I detta sammanhang må ock erinras, att genom förordning den 2 mars 1934 (nr 34), vilken trätt i kraft den 5 mars 1934 och gäller till och med den 30 september 1937, föreskrivits, att vid införsel av varor av följande slag skall, utöver enligt tulltaxan utgående tull, utgå tilläggstull på sätt här sägs.

Statistiskt nr	V a r u s l a g	Tilläggstull för 100 kg. kronor
290	Druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap..... T	6: 50
620	Dextrin och stärkelseklistor; ävensom appreturmedel innehållande dextrin, stärkelse, glykos, växtslem o. dyl. T/E	5: —

I skrivelse den 15 december 1936 har *statens potatismjölsnämnd* hemställt, att förenämnda förordning den 26 juni 1933 (nr 389) måtte erhålla fortsatt giltighet till och med den 30 september 1939 eller den 30 september 1940 samt att åt nämnden skulle uppdragas att tillsvidare under den bli-

vande regleringsperioden handhava verksamheten i enlighet med för närvarande gällande bestämmelser. Till motivering av sitt förslag har nämnden anfört, bland annat, följande.

Den från och med kampanjen 1933/1934 tillämpade regleringen av stärkelsefyllverknigen hade föranletts av svårartade missförhållanden på ifrågavarande produktionsområde, yttrande sig bland annat i överproduktion be träffande stärkelse med åtföljande svåra prisfall för såväl stärkelse som fabrikspotatis, varigenom hithörande potatisodling blivit mer eller mindre förlustbringande. Vid regleringens genomförande togs sikte dels på en avpassning av stärkelsefyllverknigen efter konsumtionens behov samt säkerställandet av sådana priser å stärkelse och fabrikspotatis, att odlingen av dylik potatis skulle bliva i skälig grad lönande, dels på ett förebyggande av att ifrågavarande potatisodling ensidigt förbehölls delägare i stärkelsefabrikerna. De för angivna syften genomförda åtgärderna hade i stort sett lett till avsedda resultat, och ett stabiliserat läge hade uppnåtts i fråga om priset å såväl stärkelsen som den för tillverkning härav inköpta potatisen.

Enligt vad nämnden förvässat sig om vore det en allmänt utbredd uppfattning bland jordbrukare, som vore intresserade i odling av fabrikspotatis, att fortsatta reglerande åtgärder från det allmännas sida vore nödvändiga för att bevara ordnade förhållanden å förevarande område. Denna uppfattning delades även av nämnden. Därest regleringen upphörde, skulle detta med hänsyn till den bristande sammanhållning och de stridiga intressen, som vore förhanden bland stärkelseproducenterna, med all sannolikhet leda till att de fördelar som vunnits för hithörande potatisodling i form av tryggad avsättning till säkra och lönande priser snart åter skulle gå mer eller mindre förlorade.

Då det gällde sättet för ifrågavarande reglerings anordning, hade nämnden ansett sig böra undersöka, huruvida icke en form skulle kunna finnas, under vilken stärkelsefyllverkarnas egen organisation, Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a., övertog åtminstone de huvudsakliga arbetsuppgifterna i samband med regleringen. Innevarande höst hade nämnden tillfrågat föreningen i ämnet, varvid dess yttrande begärts i frågan, huruvida regleringens organisation lämpligen borde ändras därhän, att dess handhavande övertogs av föreningen. Till svar härpå hade föreningen meddelat, att den ansåge den nuvarande formen för regleringen tillsvidare lämplig.

För egen del ville nämnden anföra, att ett överflyttande av regleringsarbetet på föreningen svårligen syntes kunna ske för närvarande. En del gamla tvistefrågor inom föreningen vore ännu olösta, och det kunde förutses, att om dess styrelse skulle ombesörja licensgivningen och fastställandet av inköppsskyldigheten i fråga om potatis för de särskilda föreningsmedlemmarna samt handhava kontrollen m. m. i avseende å regleringsföreskrifternas efterlevnad, skulle detta tillsvidare innebära alltför svåra påfrestningar för styrelsens auktoritet och sammanhållningen inom föreningen. Stärkelseproducenternas nuvarande fullständiga anslutning till föreningen kunde anses bero därpå, att producent, som icke vore medlem, enligt gällande bestämmelser erhöile 1 krona lägre pris per deciton för sin stärkelse. Nämnden hade därför kommit till den slutsatsen, att regleringen borde bibehållas i sin nuvarande form ännu någon tid, exempelvis två eller tre år. Under tiden syntes uppmärksamhet fortfarande böra ägnas frågan om producentorganisationens ökade medverkan vid regleringen samt, i den mån så befunnnes möjligt och lämpligt, förberedande åtgärder vidtagas för realiserandet av ifrågavarande medverkan.

Då jag i likhet med statens potatismjöldsnämnd finner fortsatta reglerande åtgärder beträffande tillverkningen och försäljningen av potatismjöl vara erforderliga tillstyrker jag, att förslag om förlängning av giltighetstiden för förordningen i ämnet (nr 389/1933) avlåtes till riksdagen. Jag vill härvid förorda att regleringen i sin nuvarande form bibehållas till och med den 30 september 1940. Departements-
chefen.

I samband med att bestämmelserna i nyssnämnda förordning förlängas synas jämväl de genom förordningen den 2 mars 1934 (nr 34) införda tilläggstullarna å druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap ävensom å dextrin och stärkelseklistor med mera böra erhålla förlängd giltighet till och med den 30 september 1940. Förslag om inhämtande av erforderligt bemyndigande för Kungl. Maj:t i sådant hänseende torde senare i dag komma att framläggas av chefen för handelsdepartementet.

Vid godkännandet av avtalet mellan statens potatismjöldsnämnd och Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a. har Kungl. Maj:t förklarat sig vilja till riksdagen avlåta framställning om godkännande av den i avtalets § 10 av potatismjölssnämnden gjorda utfästelsen. Denna framställning torde nu böra göras.

Förslag till de bestämmelser, som i övrigt äro erforderliga ur prisreglerande synpunkt, torde jag framdeles få anmäla för Kungl. Maj:t.

I anslutning till vad i det föregående anförts, har inom jordbruksdepartementet utarbetats förslag till *förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 26 juni 1933 (nr 389) om tillverkning av potatismjöl*.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga omförmälda författningsförslag,

dels ock godkänna i § 10 av avtal den 16 september 1936 mellan statens potatismjöldsnämnd och Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a. av nämnden gjord utfästelse.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.